

ONDER DE ROEP DER STORMKLOK

*«'t Volk komt gewapend toegevlagen... Vrijheid of dood !
Mijn naam is Roelant, 'k kleppe brand
En luide storm in Vlaanderland ! »*

Albrecht Rodenbach « Klokke Roeland ».

Ziedaar de weergave van nagenoeg heel de geschiedenis van Gent. Van heel Gents geschiedenis, doch vooral van de geschiedenis der vijftiende en zestiende eeuw.

Het verleden van de stoere stad is steeds bewogen geweest. Daar bestaat geen twijfel omtrent. Zo de roep der stormklok in de loop van deze periode echter aanhoudender en somberder wordt dan voorheen, hoewel de Renaissanceperiode overal elders een tijd van levenslust en kunst was, is dit te wijten aan het feit dat het ook de periode van de opkomende absolute monarchie was en dus, noodzakelijk, van de ondergang van de gemeentelijke vrijheid.

Vrijheid of dood ?

Gent verkoos de dood boven het verlies van de vrijheid.

Voor de zwakke geesten is dit absurd, doch Roeland had gelijk : « Neen, neen, het is veel mooier zo het nutteloos is. »

Het was mooi, dikwijls van een tragische schoonheid.
De alarmklok luidde storm in Vlaanderland !

Het Lam Gods

Nochtans begon die tijd in een vredige atmosfeer. De Bourgondische tijd kondigde vrede en rust aan onder de aangename melodieën van onze toenmalige grote componisten : Jan van Ockegem en Jacques Barbireau.

De burgemeester van Gent, de rijke Josse Veydt, was een man met goede smaak. Ook zijn vrouw, Isabella Borluut, was zeer kunstlievend. Aan hen komt de eer toe de gebroeders van Eyck de opdracht te hebben gegeven het beroemde veelluik te schilderen, dat men aanduidt met de voorstelling van het centraal paneel : de Aanbidding van het Lam.

Op de lijst van de onderste panelen kan men een Latijns opschrift in Gotische letters lezen. « De schilder Hubert van Eyck, die geen meerdere heeft, heeft dit werk ondernomen. Jan, tweede in de kunst, heeft het grote werk voltooid. Op vraag van Josse Veydt verzoekt hij U met deze woorden het voltooide werk te aanschouwen, de zesde dag van mei ». Het jaartal is 1432. Het is een verbazingwekkende en enigszins disparate verzameling van verscheidene taferelen, waaronder eveneens de portretten van de schenkers. Zoals men weet werd één van deze panelen dat de rechtvaardige rechters voorstelt enkele jaren geleden gestolen.

De gebroeders van Eyck waren waarschijnlijk de eersten die de techniek van de olieglans gebruikten. Daar aan is het te danken dat hun werken door de eeuwen heen hun schitterende kleurenpracht behouden hebben.

Nr 11. Sint Baafskatedraal

Dit altaarstuk dat geplaatst is boven het altaar van één der zijkapellen in de Sint-Baafskathedraal, rechts van het koor, dwingt de bewondering af der kunstkenners uit alle delen van de wereld.

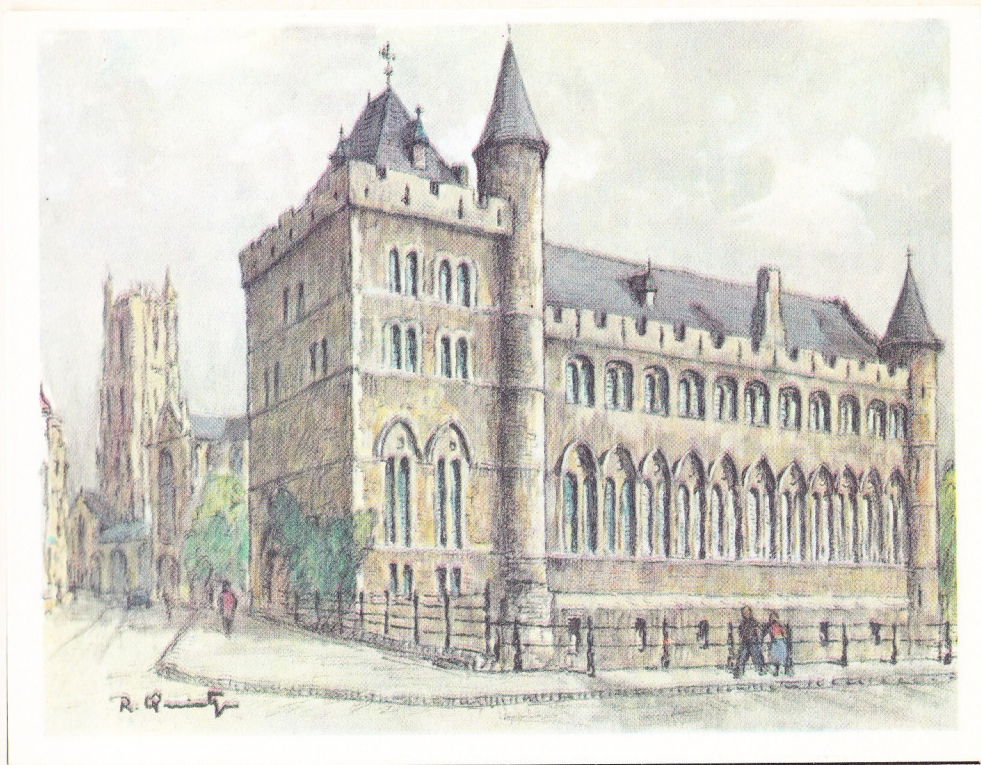
Het is één van de grootste meesterwerken uit de periode van deze onvergelykelijke « beeldeververs » die men de Vlaamse Primitieven noemt.

Philips de Goede die een groot Maecenas was, is het waarschijnlijk verscheidene keren komen bewonderen.

Philips De Goede en de Gentenaars

1432 : ontstaan van het « Lam Gods ». Eveneens geboortejaar van de eerste zoon van Philips de Goede. Deze zoon kreeg de naam Josse. Bij zijn geboorte kreeg hij prachtige geschenken van de « goede stad Gent ». Jammer genoeg leefde Josse slechts korte tijd. Geboortejaar eveneens van de grote Bourgondische staat, waarin « de hertog van Bourgondië alle landen uit zijn erfenis verenigde ». Met deze woorden vat Mostrelet het werk van de « grote hertog van het Westen » samen; het werk van de stichter van België, « conditor Belgii ». Chastellain voegt eraan toe dat hij niets anders verlangde dan zijn volk te dienen en het voorspoed te verschaffen. En het moet erkend worden dat Philips de Goede het mogelijke deed. Hij had hetzelfde devies kunnen voeren als Jan van Eyck : « Als ik kan », wat zoveel betekent als : « ik doe het mogelijke ».

Maar juist wegens het feit dat de hertog het mogelijke deed om de landen van « herwaarts over » eenheid en kracht te geven; wegens zijn centraliserende politiek, kwam hij in botsing met de Gentenaars.

Nr 12. Geraard Duivelsteen

« Ze dachten slechts aan verdeling, want ze waren niet ontwikkeld in zake grote ondernemingen. »

Het conflict tussen de politiek van de toekomst en die van het verleden bereikte zijn toppunt in 1451. Een onbenullig voorwendsel volstond. De hertog had een algemene regelmatige belasting laten heffen op het zout, de zogenaamde « gabelle ». Hoewel deze belasting minder zwaar woog dan de vorige, weigerden de Gentenaars te betalen onder voorwendsel dat het indruiste tegen hun privileges.

En de stormklok riep de bevolking te wapen.

Gaveren

De enkele schepen die de moed en het gezond verstand gehad hadden de verzoening te verdedigen, werden aangehouden en onthoofd. Een soort « Comité voor het heil van het volk », dat « Collace » genoemd werd, nam het beheer van de stad in handen. Het was samengesteld uit frenetieke revolutionairen.

Een metselaar, Lieven Boone, kreeg de leiding over de gemeentetroepen. Hij belegerde Oudenaarde met zijn soldaten. Hij werd echter verslagen en moest naar Gent terugkeren.

Om de aftocht te dekken, leverde een groep van 600 man een heldhaftige strijd te Merelbeke. Het is daar dat de vaandrig, de slager Cornelis Sneyssens, in het nauw gedreven op een molenheuvel, een heldhaftige dood vond. Met wonden overdekt stortte hij neer maar de zwarte vlag met de zilveren leeuw bleef in zijn handen geklemd. Naar men zegt, was een Bourgondisch ridder ge-

regen aan de vlaggestok, die het lijk nog steeds omklemd hield.

De Gentenaars liepen nog nederlagen op te Overmeire, te Nevele en te Rupelmonde, waar één van de bastaardzonen van Philips de Goede, de dappere Cornelis, de dood vond.

Toen besloot de hertog er een einde aan te maken in de mening « dat men deze buitensporige hoogmoed te vuur en te zwaard moest uitroeien ».

Op 25 juli 1453 wachtten de verenigde Gentse troepen, ongeveer 30.000 man, op het veld van Gaveren. Ze werden beschermd door lange veldkanonnen van dezelfde soort als het groot kanon dat nog te zien is op de Vrijdagmarkt en dat « Dulle Griet » genoemd wordt. Het werd een afschuwelijk bloedbad.

Bijna alle Gentenaars, waaronder veertien schepen, werden gedood.

Op de avond van deze bloedige dag doorliep Philips de Goede het slagveld. Men hoorde hem zuchten : « Wat heb ik er aan gewonnen ? Het waren mijn onderdanen. »

Te Gent luidde de doodsklok.

**« Vos testes flamandes,
sy grosses, sy dures ! »**

« Uw Vlaamse koppen, zo stoer, zo hard ! » Met deze weinig vleierende woorden doelde Karel de Stoute op de Gentenaars.

De dag zelf waarop Karel de Stoute zijn vader, Philips de Goede opvolgde, deed hij zijn Blijde Intrede in de goede stad Gent. Het was in het jaar 1467. We moeten wel aannemen dat de ramp van Gaveren de Gentenaars niets geleerd had, want alweer was er oproer en de hertog moest zich met stokslagen een doortocht banen.

De opstand bleef duren zodat de hertog ten slotte besloot de Gentenaars een definitieve nederlaag toe te brengen. Hij liet de 8 januari 1469 de dekens van de Gentse ambachten vóór hem verschijnen op de binnenplaats van zijn kasteel Koudenberg te Brussel. Hij dwong ze vóór hem op de grond te kruipen « op knieën en ellebogen » onder het geroep van « Genade ! ». Dit terwijl hij hun privileges verscheurde. « Het was, zegt Molinet, zeer erbarmelijk om aan te zien en te horen. »

Hetzelfde jaar verwoestte Karel de Stoute Luik, die andere stoere stad. Die van de « Waalse koppen ».

Dit betekende echter nog niet het einde.

Acht jaar later, dag voor dag, bereikte Gent het bericht over de ramp van Nancy waar Karel de Stoute de dood gevonden had. De roemruchte souverain liet slechts een negentien jaar oude dochter na, Maria van Bourgondië.

Juist op dat ogenblik bevond zij zich te Gent, in het kasteel Ter Walle, waar nu het Prinsenhof is.

Het was het ogenblik om de koppen weer op te steken.

De stormklok, die lang genoeg gezweven had, begon opnieuw te kleppen.

Nr 13. Het « Toreken » Huidevettershuis

« Deze zeer onredelijke mensen ! »

De Gentenaars verkregen van Maria van Bourgondië het « grote privilege van herwaarts over. » Dit privilege schafte de centrale instellingen weer af en herstelde alle oude voorrechten uit de Middeleeuwen.

Ze verdreven alle invloedrijke personen uit de omgeving van de gravin. Daarbij bevond zich eveneens de tweede moeder van Maria, die voor haar een vriendin en gezellin was, Margareta van York.

Daarna namen ze contact met de gevaarlijkste vijand van het land, de listige koning van Frankrijk, Lodewijk XI. De Gentenaars beloofden de koning dat hun gravin zou huwen met de dauphin, een slecht gebouwde jongen die toen 7 jaar oud was. Ze lieten zich feitelijk in de luren leggen door de Franse koning, zoals trouwens ook de Luikenaars.

Er bleven Maria van Bourgondië slechts twee mannen over op wie ze rekenen kon, de groot-kanselier Hugonet en de heer van Humbercourt. Deze twee mannen waren de enigen die de annexatie van de landen van herwaarts over welke de koning van Frankrijk op het oog had konden verhinderen.

Deze beide trouwe verdedigers van de nationale zaak werden te Gent echter gevangen gezet en door het schepencollege ter dood veroordeeld. Immers, « de Gentenaars, zegt Philippe de Commines, droegen hun een grote haat toe » — « En, zo vervolgt hij, op dat ogenblik was Maria van Bourgondië te Gent in de macht van deze zeer onredelijke mensen ». Beide ministers werden naar de Sinte-

Nr 14. Veerleplein

Veerleplaats, vóór het Gravensteen, gebracht en er terechtgesteld.

De hertogin begaf zich nog haastig naar het stadhuis om genade af te smeken voor de veroordeelden. Daarna beklom ze zelf het schavot om er de bevolking toe te spreken in rouwkledij en met loshangende haren. Doch niets mocht baten.

Hugonet en d'Humbercourt werden onthoofd en Maria van Bourgondië ging terug naar het kasteel, « bedroefd en ontmoedigd ».

De stormklok luidde steeds.

Maximiliaan

Maria van Bourgondië nam toen een ernstig besluit. Ze schreef een brief aan de laatste van de zeven verloofden, welke haar vader haar achtereenvolgens voorbestemd had. Het was aartshertog Maximiliaan van Habsburg, de zoon van Frederik III, keizer van Oostenrijk. Hij was een mooie jonge man van 20 jaar, blond, dromerig en ridderlijk.

Als in een sprookje kwam hij naar Vlaanderen. Als enige rijkdom bracht hij zijn moed en zijn goede wil met zich mee. Het was hoog tijd, want Lodewijk XI wierp zijn masker af en rukte op naar onze grenzen.

Toen greep in de publieke opinie een ommekeer plaats die helemaal in de Gentse volksaard lag.

De stad bereidde de « aanminnige prins » een warm onthaal. Zij begon met Maximiliaan een uitrusting te betalen, die de vrouw, die hij huwen kwam, waardig was,

want Maximiliaan was « arm aan goederen ». Men deed hem onder triomfbogen stappen, die het Latijnse opschrift droegen : « Gloriossime princeps, salva nos ne pereamus. » « Roemvolle prins, red ons, opdat wij niet ten onderen gaan. »

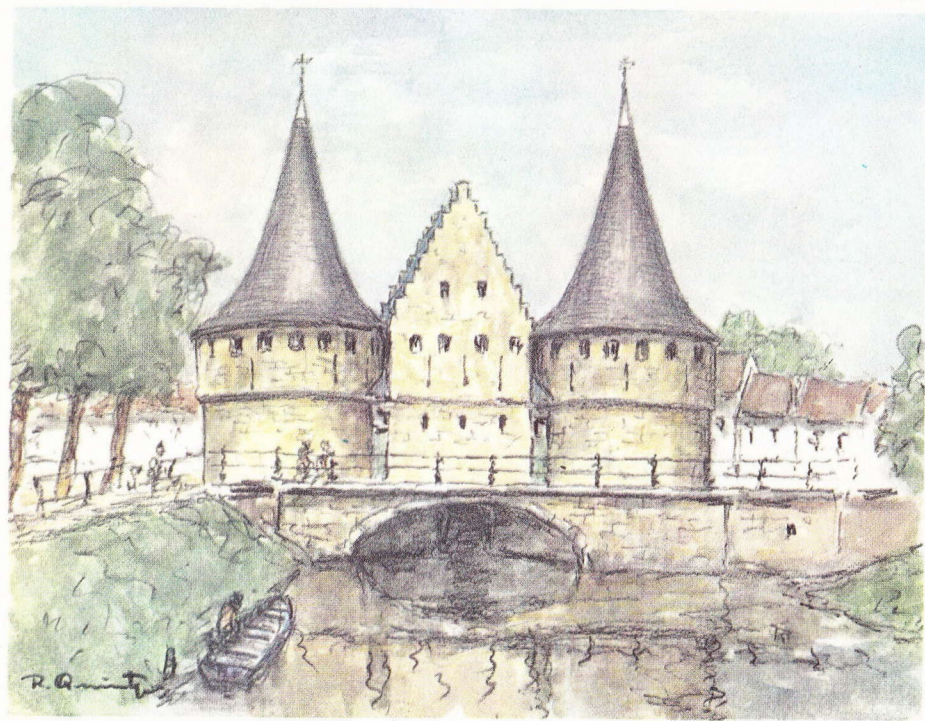
De Gentenaars schaarden zich dan achter hun vaandels en trokken de vijand tegemoet. Op 7 augustus 1479 brachten ze de koninklijke troepen van Lodewijk XI een gevoelige nederlaag toe te Guinegate.

De vrede kwam terug. Het jonge paar was gelukkig. Een zoon werd geboren : hij zal Philips de Schone genoemd worden. Later een dochter : Margareta van Oostenrijk.

Doch helaas ! De 27 maart 1482 viel Maria van Bourgondië van haar paard in het bos van Wynendale en stierf aan de opgelopen verwondingen. Ze was ternauwernood 25 jaar oud.

Maximiliaan nam het regentschap waar. En de stormklok luidde weer. De ruzie begon opnieuw. De aartshertog moest beroep doen op zijn vader, de keizer van Oostenrijk, om de opstandige Gentenaars in toom te houden. Hij werd echter verslagen en het is ter herinnering daaraan dat aan de oevers van de Lieve de beroemde versterking, die men het Rabot noemt, werd opgericht. Het Rabot bestaat nog steeds.

De stormklok luidde tot in 1492. In dat jaar moest Gent wijken voor de overmacht en de vrede van Cadzand aanvaarden.

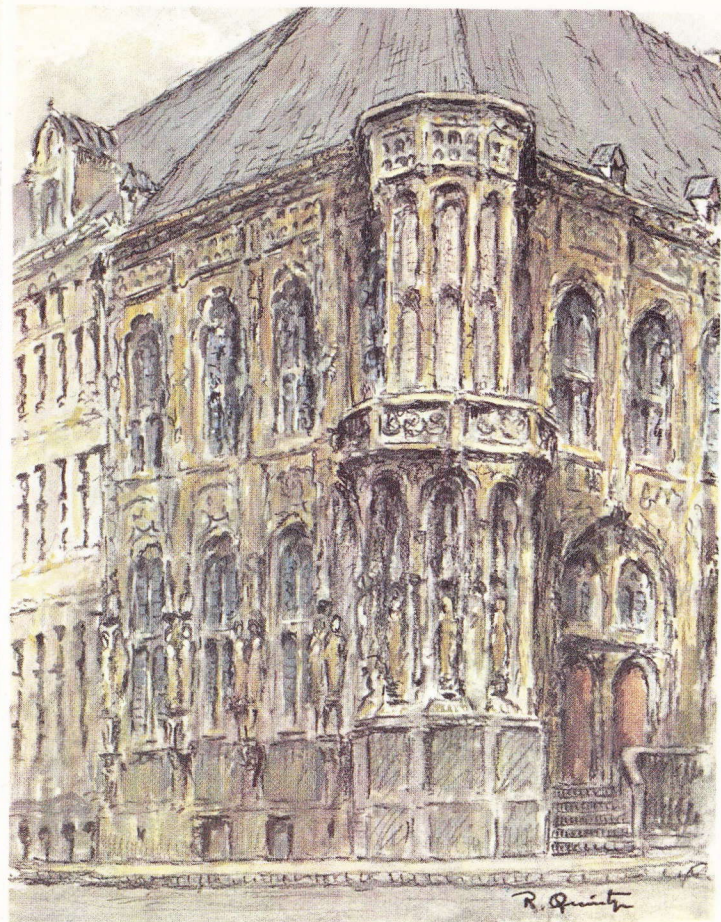

Nr 15. Het Rabot

De heropstanding

Door welk wonder van levenskracht is de stad er in geslaagd deze slag te boven te komen? Want het feit is er: Gent kent bij het begin van de XVI eeuw opnieuw een schitterende bloei. Daarover bestaan getuigenissen te over. « Een fraaie, prachtige stad! » zei de grote Duitse schilder, Albrecht Dürer, die in 1521 naast de Sint-Niklaaskerk woonde. En in 1529 schrijft Erasmus: « Nergens in de Kristenheid is er een stad die met Gent kan vergeleken worden, noch in uitgestrektheid, noch in inrichting, noch wat betreft het karakter van de bevolking. » Waarschijnlijk zal Erasmus bij die laatste woorden gelachen hebben, zoals hij alleen lachen kon. De Spanjaard Calvete de Estrella erkende in 1549 dat Gent één van de grootste steden van Europa was. En de Florentijn Luigi Guicciardini noemt Gent sterk en zeer mooi, en hij voegt er zelfs aan toe dat de Gentenaars zeer beschaafd zijn. De Franse historicus Jacques de Thore schrijft in 1576: « Beroemde stad » — doch hij verduidelijkt: « Beroemd wegens haar lokale twisten. » Een ander tijdgenoot, een Gentenaar deze keer, Marc van Vaernewijck, plaatst Gent boven Rome, Milaan, Londen, Granada, Keulen, boven alles. Onder de argumenten die hij aanhaalt, is het aangenaamste en het meest onverwachte wel dat men er heerlijke lekkerkoek bakt.

Stellig is dit alles fel overdreven. Maar daaruit blijkt toch dat Gent er toen zeer mooi uitzag. De Sint-Janskerk, toekomstige kathedraal, werd afgewerkt. De bouw van het prachtige stadhuis werd begonnen in 1518, naar de plan-

Nr 16. Stadhuis

nen van de twee grootste architecten van de Vlaamse Renaissance, de Mechelaar Rombaut Keldermans en de Antwerpenaar Domien De Waghemaekere. Er werd aan gewerkt tot 1535, doch het werd nooit voltooid.

Waarlijk, Karel V zal met fierheid kunnen getuigen :
« Ik zou Parijs in mijn « Gent » kunnen steken ». ⁽¹⁾

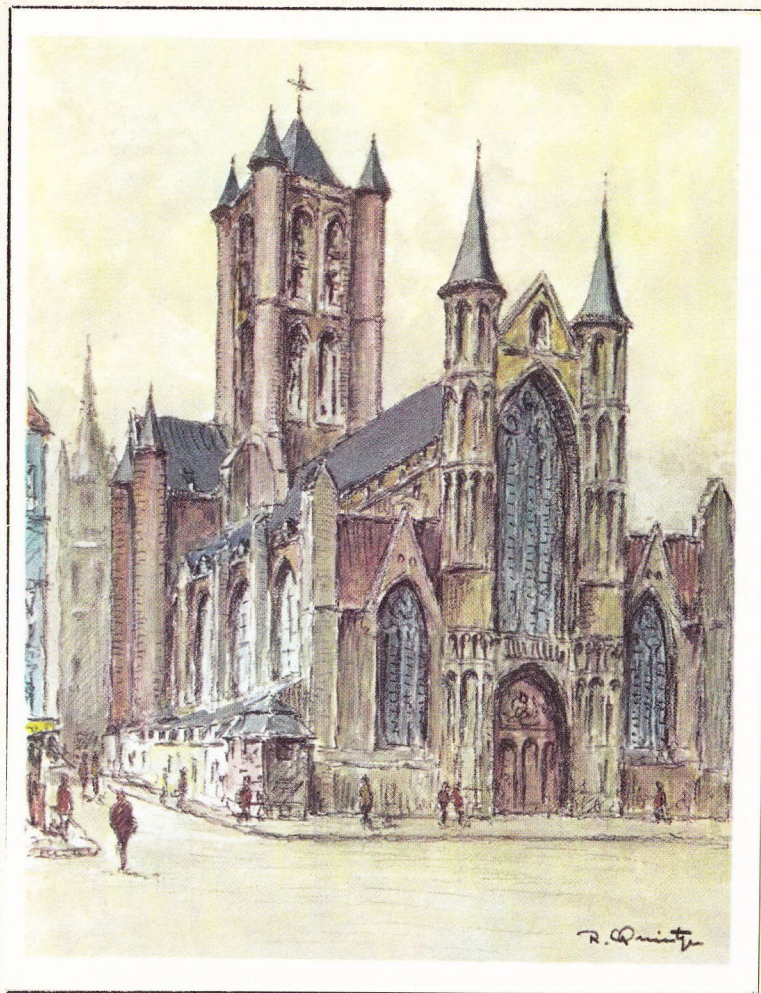
Karel V ! De beroemdste van alle Gentenaars, de zoon van Philips de Schone en Johanna de Waanzinnige, werd geboren te Gent op het Prinsenhof de 29 februari 1500.

De beroemdste aller Gentenaars

De schepenen van Gent konden niet vermoeden dat het jongetje, dat zopas geboren was op het Prinsenhof en gedoopt in de Sint-Janskerk, twintig jaar later eens een halve wereld zou beheersen daar « de zon in zijn rijk nooit zou ondergaan ».

Luisterrijke feesten werden ingericht. Eerst en vooral bood men de jonge stadgenoot een prachtig schip aan in massief zilver, dat 50 pond woog. Tienduizend toortsen werden aangestoken. De draak op het belfort spuwde vuur. Er werd een kabel gespannen van de torenspits van het belfort naar die van de Sint-Niklaaskerk en op deze kabel wandelde een acrobaat die de wonderlijkste evenwichtsoefeningen verrichtte.

(1) Nota van de vertaler : geestige woordspeling der homoniemen « Gand » en « gant » (handschoen).

Nr 17. Sint Niklaaskerk

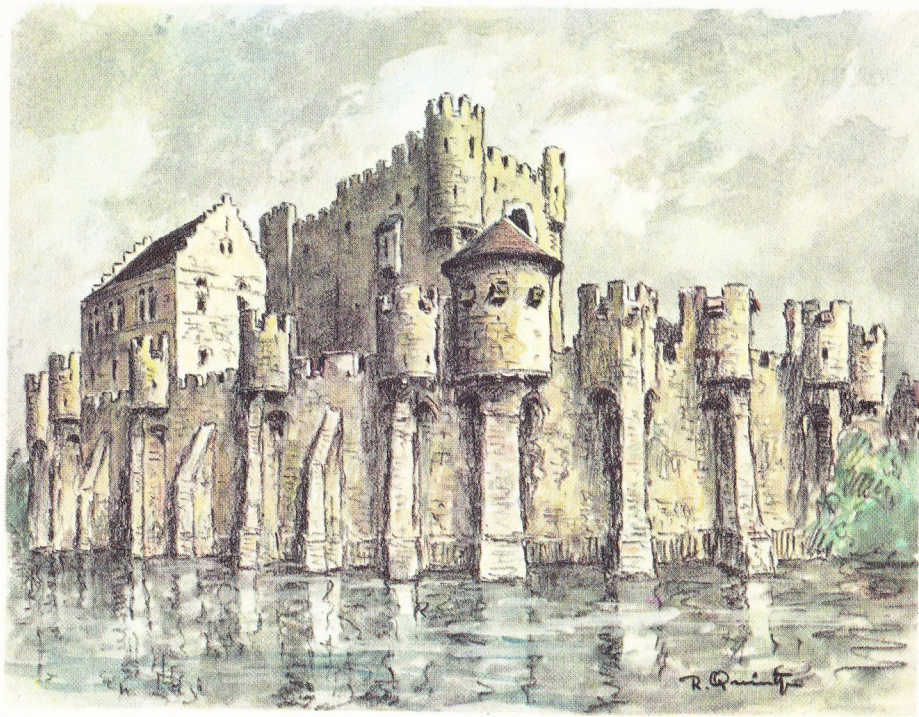
Karel V brengt te Gent zijn jeugd door en te Gent eveneens wordt hij meerderjarig verklaard. Hij was toen vijftien jaar oud. Op die leeftijd was hij reeds heer over de « Lage Landen aan de zee ». Niet lang daarna zou hij Spanje erven, de beide Siciliën, de Amerikaanse koloniën en Oostenrijk. Op negentienjarige leeftijd zou hij tot keizer gekroond worden.

Ten gevolge van deze verscheidenheid van gewesten, wordt Keizer Karel een soort gekroond « legaat » en moest hij zijn goede stad Gent, die hij zo beminde — « de stad van mijn geboorte », zei hij — verlaten. Hij vertrouwde het bestuur van de Lage Landen toe aan zijn tante, Margareta van Oostenrijk, en later aan zijn zuster, Maria van Hongarije.

En de stormklok begon opnieuw te luiden.

De dood van de stormklok

Onder de dreiging van een inval vanwege de koning van Frankrijk, Frans I, keurden de Staten-Generaal in 1537 een algemene belasting goed ter verdediging van het land. Alleen Gent weigerde te betalen. Maria van Hongarije, de gouvernante, drong aan in naam van de « natuurlijke rede ». Keizer Karel zelf schreef een hartroerende brief aan de Gentenaars. « Gij moet — schreef hij — ons helpen, meer dan de anderen, omdat wij Gentenaar zijn en in onze stad Gent geboren zijn. » De stijfhoofdigheid van de Gentenaars echter ontaardde in waanzin. Een oude schepen, Lieven Pijn, die een gematigde houding voorstond, werd gemarteld en onthoofd. De « Collace » nam opnieuw haar intrek in het stadhuis. Ze was samengesteld uit de laagste elementen van de bevolking; het was een

Nr 18. 's Gravensteen

bende razende dolkoppen, die men de schreeuwers noemde : de « Creesers ». Algemene staking, bewapening, beroep daarenboven op de hulp van de koning van Frankrijk; niets ontbrak op het programma. De stormklok luidde uit volle kracht. Deze roes duurde tot 1540. Toen werd het plotseling ijzig stil.

Keizer Karel kreeg de toelating van Frans I om door Frankrijk te trekken. En hij trok persoonlijk naar Gent met vijf compagnies Picardische soldaten.

Zodra hij de stad binnengerukt was, liet hij negen leiders onthoofden. Hun hoofden werden op palen gespietst en tentoongesteld aan de Muidepoort. Keizer Karel gaf daarop het bevel een versterking te bouwen bij de Sint-Baafsabdij. En op 2 mei moesten de schepenen, 30 burgers, 6 man van elk ambacht, 50 wevers en 50 Creesers vóór hem verschijnen in de grote zaal van het Prinsenhof, « barrevoets en blootshoofds, in boetehemd en met de strop om de hals ». Sindsdien noemt men de Gentenaars « Stropdragers ».

De keizer schafte al hun voorrechten af « om hun ontrouw, hun ongehoorzaamheid, hun opstand en hun majesteitsschennis te straffen ». Deze maatregel noemt men naar de naam van de keizer : de « Karolijnse Concessie ».

Maar de afschuwelijkste maatregel was wel dat Klokke Roeland op bevel van de keizer uit haar toren verwijderd werd...

» Die beroerlicke tijden »

De stormklok luidde niet meer, maar de echo ervan galmde nog na tot het einde van de eeuw en veroorzaakte

Nr 19. Kraanlei

nog hevige woelingen. Marc van Vaernewijck heeft de gebeurtenissen van die tijd aangeduid met de benaming « beroerlijke tijden ».

Keizer Karel trachtte de overwonnen stad weer aanzien te verschaffen, hij stelde de linnenmarkt in, hij beoefende de liefdadigheid, en hij wou de stad een directe verbinding met de zee geven : de Sasse Vaart werd gepland.

Zijn zoon, Philips II, die zijn vader opgevolgd was in 1555, liet te Gent een bisdom oprichten. Een nieuw drama, deze keer van religieuze aard, deed zich echter voor.

De « Geuzen », voor het merendeel Protestanten, voerden een felle oppositiecampagne tegen het beleid van Philips. De beeldenstorm teisterde op 22 augustus 1566 de stad als een wervelstorm. Het mag een wonder heten dat het « Lam Gods » aan de verwoestingen ontsnapte.

De onderdrukking was streng. Don Alonso de Ulloa, één van de dweepzieke moordenaars in dienst van de hertog van Alva, nam deze taak op zich.

Tien jaar later echter had Gent opnieuw het hoofd opgeheven. Meer nog, het werd het middelpunt van de weerstand van het hele land tegen de tirannie van de Spaanse koning.

Op 8 november 1576 greep er in de grote gerechtszaal van het stadhuis, waar thans de trouwzaal is, een onvergetelijke gebeurtenis plaats. Onder het voorzitterschap van Philips van Marnix, de stadhouder van de prins van Oranje, ondertekenden de vertegenwoordigers van de 17 provinciën der Lage Landen de beroemde « Pacificatie van Gent ». Ze kondigden de vrijheid van geweten en godsdienst af, eisten het vertrek van de Spaanse troepen en

beloofden elkaar « openlijk en te goeder trouw een stevige en onwankelbare vriendschap ». Dit was de tweede keer dat te Gent het initiatief genomen werd om een onafhankelijk België in het leven te roepen.

Het jaar daarop werd Willem de Zwijger in de stad ontvangen als een nationale held.

Calvinistische hoofstad

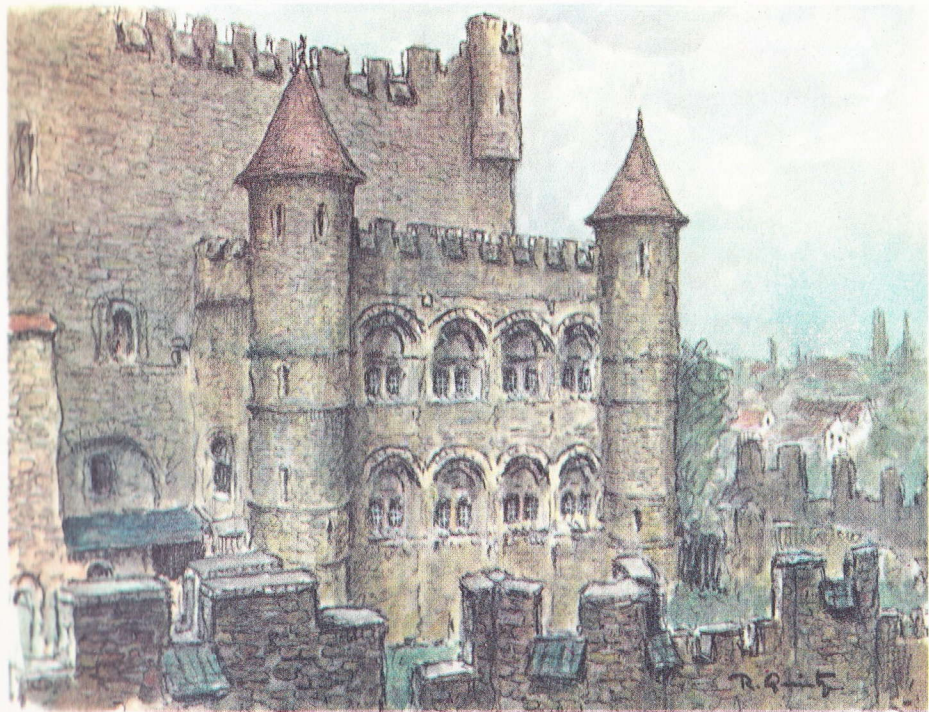
Het bezoek van Willem de Zwijger aan Gent was het sein voor de verscherping van het Calvinisme en een stelselmatige vervolging van de Rooms-Katholieke eredienst.

De leiders van de Gentse puriteinse beweging waren twee fanatickers : Jan van Hembyze en Frans van de Kethulle. Hun beleid was er een van tirannie en verschrikking. De kerken werden ontwijd en gebruikt als kazernen, stallen en schuren. Aldus werd Gent, net als Genève, een Calvinistische hoofdstad.

De prins van Oranje, hoewel zelf Calvinistisch, predikte gematigheid. Hij wees er de Gentenaars op dat hun overmoed de nationale zaak in gevaar bracht. Dezen echter luisterden niet. Onder de bezieling van de ketterij was hun oude middeleeuwse geest opnieuw ontwaakt.

De gouverneur-generaal, Alexander Farnese, belegerde de stad in 1584. Alle uitwegen werden geblokkeerd. De Gentenaars, die zich verloren voelden, namen wraak op hun vroegere leiders. Hembyze, hoewel zeventig jaar oud, werd de 4 augustus onthoofd.

En de 17 september moest de stad zich overgeven aan de vijand.

Nr 20. 's Gravensteen

Farnese toonde zich grootmoedig. Natuurlijk liet hij de autoriteit van Philips II erkennen en herstelde hij de Rooms-Katholieke eredienst, maar hij onthield zich van een bloedige wraakneming.

Welk nut trouwens zou dit opgeleverd hebben ? De stad was verwoest en bijna verlaten. Duizenden inwoners gevlucht. Er waren geen arbeiders meer noch handelaars. In de verlaten straten zwierven koeien en paarden. De toestand was zo ellendig dat de mensen op straat neervielen van uitputting...

Boven dit beeld van de dood rees het belfort zwijgend en droef.

De weergalm van de stormklok was uitgestorven. Gent sluimerde in een diepe slaap.

Enkele ketters werden terechtgesteld, enkele heksen verbrand.

Philips II stierf in 1598.

En de XVI eeuw eindigde in een atmosfeer van ellende, tranen en rouw.

De gedwongen rust van Gent zal lang duren, des te langer daar zijn uitputting groter was dan ooit.

Maar de heropstanding komt.

Langzaam, doch zeker.

Onder de zang van de beiaard...

GESCHIEDENIS VAN DE STEDEN

VULGARISATIE VAN DE GESCHIEDENIS
DOOR HET BEELD

G E N T

UITGAVE VAN DE MAATSCHAPPIJ HISTORIA, N. V.

WETSTRAAT, 62 - BRUSSEL

TEKST : J. Schoonjans

ILLUSTRATIES : Robert Quintijn

TABEL DER ILLUSTRATIES

	Bladzijden
1. Langs de Leie	8
2. Langs de Leie	10
3. Panorama (vooraan : het Belfort)	12
4. Schippershuis	14
5. Klein Begijnhof	17
6. Belfort	19
7. Standbeeld van Jakob van Artevelde	22
8. Klein Begijnhof	24
9. Veerleplein	27
10. Dulle Griet	31
11. Sint-Baafskathedraal	35
12. Geraard Duivelsteen	37
13. Het « Toreken ». Huidevettershuis	41
14. Veerleplein	43
15. Het Rabot	46
16. Stadhuis	48
17. Sint-Niklaaskerk	50
18. s' Gravensteen	52
19. Kraanlei	54
20. 's Gravensteen	57
21. Sint-Baafsabdij	61
22. Sint-Pietersabdij	63
23. Wapenschild van Gent en de provincie	66
24. Vleeshuis	68
25. Groentemarkt	70
26. Sint-Michielskerk	73
27. Oude Gevels	76
28. Bijloke	79
29. Oude Sikkel	82
30. Panorama van uit de Slottoren	84